

SULEQATIGIISITSISUT
SAMARBEJDSPARTIET
FM2020/95 + 193
Tillie Martinussen

19. maj 2020 – Forespørgselsdebatter

Forespørgselsdebat om, hvorledes vi sikrer en bredt funderet, overordnet strategi for håndtering af ny Corona-virus; sundhedsmæssigt, strategisk og økonomisk.

(medlem af Inatsisartut, Tillie Martinussen, Samarbejdspartiet)

og

Forslag til forespørgselsdebat om hvordan man kan optimere anvendelsen af vore ressourcer for at minimere Corona-krisens skadevirkning på landets økonomi.

(Siumuts Inatsisartutgruppe)

Rejsende pr. fly, og skadevirkningen på turismen

Vi glæder os over denne debat forud for Naalakkersuisuts diskussion af strategien for Covid-19 fremadrettet, der netop er kommet på dagsordnen. Stor ros for, at Formanden for Naalakkersuisut har sat det på dagsordnen. Det glæder vi os til at debattere i morgen.

I fht. billetter i Air Greenland, og de ændringer der nu laves fra Naalakkersuisuts side af, og de spørgsmål der rejses i Siumutgruppens forslag her, så kan vi kun sige, at det er glædeligt at man kan ombooke, og at man kan bruge restbeløb på hoteller her i landet. Men man kan sige, at man ikke når ret langt på hotellerne her i landet med det beløb det koster for en billet tur/retur til Danmark f.eks.

Overnatningerne her i landet er relativt bekostelige, og man kan sådan set lige så godt give direkte tilskud til turisme-branchen, i stedet for at prøve at få overnatningsferier ud af refunderinger.

Ligeledes kan vi forstå, at der er en ordning på plads med at give tilskud til Air Greenland allerede nu, således at vi kan opretholde nogle atlantflyvninger der ikke er rentable.

Det vigtigste i denne sammenhæng er næsten, hvad billetterne kommer til at koste senerehen for vore rejsende. I forvejen er det dyrt at rejse internt i landet, ligesom der allerede har været udgiftsstigninger for at dække de nye lufthavne ind.

Nu gældssætter vi os for denne periode, ser frem mod de almindelige prisstigninger der alligevel kom, for at dække de 3 nye lufthavne ind, samt en prisstigning oveni dette, som kan forventes på baggrund af Corona-krisen i verden. Det bliver meget, meget dyrt at rejse i fremtiden, og det er vel heller ikke meningen. Har vi planer om tilskud fremadrettet? Har vi tænkt os, at acceptere voldsomme prisstigninger? Hvordan skal vores rejsemønstre se ud i fremtiden? Der er behov for, at vi får lavet nogle langsigtede løsninger for dette, så vore kære landsmænd kan rejse ud i verden, og rundt i landet.

Der er behov for, at vi får diskuteret en omlægning af en del af turist-erhvervet, således at vi kanalisere kræfter i turisme hen i andre erhverv hvor der mangler hænder i dag. Og der er behov for at få set grundigt på, hvilke forretninger det kan betale sig at holde flydende, og hvilke der alt andet lige må lukkes ned.

Kan vi omlægge en del af erhvervet så vi får hænder på de dele af arbejdsmarkedet, hvor der er brug for hænder, indtil vi kan få turisme op at stå igen?

Hvor vil vi spare, for, at rejser i fremtiden ikke bliver helt urimeligt dyre? Og vil vi forsat gældssætte os så tungt, som der er planlagt?

Lufthavnene, måske med undtagelse af Nuuks, måske ikke under denne krise, kommer ikke til at indtjene det forventede de første mange år. Får vi en bedre turisme-strategi fremadrettet? Vil vi sænke priserne på flybilletter ind i landet, og trimme Air Greenland og Mittarfeqarfiit, og satse på flere rejsende i antal, således vi får mange flere enheder solgt? Og på den måde redde noget økonomi hjem, ved flere

**SULEQATIGIISITSUT
SAMARBEJDSPARTIET**

overnatninger? Hvad vil vi i dag og i morgen, men så sandelig også i fremtiden?

Skal vi sætte planerne for alle 3 lufthavne på hold, og barbære ned, indtil der igen er råd til det?

Skal vi anvende udbyttebetalinger til dette, i stedet for gældsoptag, og ekstra økonomiske indsprøjtninger, til at sikre virksomhedernes konsolidering i en rum tid fremover? Og hvad vil vi så bagefter? Hvad er vore langsigtede planer, og hvad skal vi så undvære? Det er vigtigt det ikke blot bliver gentagne gældsoptag vi her tager i brug, men også en prioritering, samt en realisme som vi måske ikke har været helt gode til før.

Efterslæb, gældsoptag og nødvendige ydelser

Vi har i denne krise set, at vi kan stå sammen når det virkelig gælder. Vi har kunnet række hånden ud til hjemløse, kommuner og Selvstyre har samarbejdet, partiformandsgruppen under de første uger af Covid-19-krisen er startet op – og blev brugt til diskussioner om ikke andet, og vi har brugt både sundhedsfaglige input fra Epidemikommissionen, samt haft meget glæde af Rigsfællesskabet og det nordatlantiske fællesskab for inspiration, samt decideret samarbejde.

En stor tak skal lyde til Samarbejdspartiet fra Færøerne, der gjorde det muligt for Samarbejdspartiet her, at give partiformandsgruppen kontakten og viden til, vort testudstyr i Amplexa i Odense, samt Danmark for at være solidariske med os, og tænke på os. Vi stod sammen da det gjaldt, og det er i dén grad noget der styrker vores hjerter, og vores krise-respons. At stå alene i verden var ikke en mulighed, og sammen var vi faktisk stærkest.

Men der er også ting der ikke løber nogen vegne;

Vort boligefterslæb på mange mia. kroner, der er behov for at sektorplanerne for kollegier, skoler, renoveringer af boliger, samt nybyggeri bliver sat i gang, men vi fastholder alligevel at tage penge fra Bygge og anlægsfonden. Et fejlgreb mener vi i Samarbejdspartiet. B&A skal vi bruge til at holde gang i hjulene her i landet, i den økonomiske genopbygningsfase.

Ligeledes bør vi stimulere forbrug, og altså flere penge i folks lommer, således vi forbruger internt i landet, og dermed igen gang i hjulene under denne recession som verden står overfor.

Det betyder at det giver god mening at udskyde indkrævningen af pensionsopsparing over skattebilletten, og dermed fastholde persons-katten på 42 % maksimum.

Det kan endda være, at vi skal tale om, at sænke den et point eller 2. Vi skal overveje at slippe det administrativt tunge beskæftigelsesfradrag, og indkrævningstjenesten Ilanngaassivik kan vi erstatte med gældsrådgivning som de har i Kujalleq. Således sparer vi en masse penge til systemer og IT og implementering, som kan erstattes af billigere løsninger, indtil økonomien er på fode igen.

Det er vigtigt at vi gør hvad vi kan, for at holde de mindre erhvervsdrivende flydende, de mindre lokale virksomheder og servicesektoren. De har i dén grad mulighed for at få sunde virksomheder op at stå efter krisen og under krisen, med ganske få penge, og det er eminent vigtigt, at det private erhvervsliv ikke dør ud, fordi vi koncentrerer os om at redde vore offentligt ejede selskaber alene.

Selskabsskatten behøver vi ikke nedsætte i år, men kan i stedet lempe reglerne for afskrivninger, og sikre, at man ikke beskattes af opsparinger i firmaerne, således at firmaerne ikke tvinges til at udbetale alt overskud der kan være, således de kan konsolidere sig. Det har denne krise om noget vist vigtigheden af.

Alligevel barsler vi med dyre lånoptag. Vi bør gennemgå og udskyde eller droppe lånoptag en tid.

Udskyd alt hvad der kan udskydes, og lad os få en snak, hvor alle partierne er med, og simpelthen se pragmatisk på dette. Sats på byggeri og uddannelse, omskoling og opkvalificering, medens vi venter på, at de økonomiske tider vender igen, og lad os se gennemgribende på Finansloven og begynde at prioritere sammen.

Lad diskussionen bero på fakta, og beregninger, afvigelsesscenarier, og lad os spille med åbne kort.

SULEQATIGIISITSISUT
SAMARBEJDSPARTIET

Vi véd allerede at fiskeriets priser kommer ned, og indtjeningen herfra formentlig stagnerer.

Turismen har aldrig været en voldsomt stor sektor, så lad os se på hvad der kan betale sig at fastholde, og hvad vi må hjælpe med at omstrukturere indenfor denne sektor.

Der er ingen tvivl om, at Bloktilskud og – hvis vi ønsker det – bygge,- og anlægssektoren, kan hjælpe os med at komme igennem krisen, men lad os da allerede nu begynde at se på spareforslag, og hvilke lånoptag der kan udskydes og hensættes til bedre tider.

Nationalstadion, Inatsisartut-bygninger, budgetterede vandkraftanlæg, IT-systemer, og bureaukrati bør vi allerede nu se på, og tænke i, hvorledes vi effektivt omskoler og omstiller sektorer der rammes særligt hårdt.

Håndsrækningerne giver bedst mening til firmaer som har en god chance for overlevelse, og vi bør allerede nu se på, hvorledes en 2. og 3. bølge kan ramme os.

Samarbejde og mere arbejde til politikerne – på tværs

Tak til Danmark og Færøerne for, at give os vind i sejlene under denne tid. Både med andele af hjælpepakker, samt hjælp til testudstyr. Det er vi taknemlige for.

Jo mere vi faktisk arbejder sammen herinde i Salen, og med vore venner i verden, des bedre står Grønland og vore medmennesker, og jo flere er vi, til at stå sammen og dele byrden.

Det koster os i første omgang ikke andet end arbejdstimer fra politikerne, og det er vel forundt.

Ved for mange feberredninger nu, udsætter vi blot nedturen for vor økonomi og fordeler den fladt hen over de næste mange år.

Vi risikerer i endnu højere grad at gældssætte vore efterkommere, og her vil vi gerne råbe vagt i gevær. Det er bydende nødvendigt, at vi får sparet, at vi udsætter gældsoptagelser, og trimmer erhverv og det offentlige, således at vi ikke skubber nedturen foran os.

Men vi ser helst ikke, at vi sparer på sundhedsvæsen, byggerier og uddannelse.

Til gengæld ønsker vi, at man også benytter lejligheden til, at se på, om vi kan skabe en mere effektiv socialsektor, mere målrettede programmer til børn og unge, og ser, om vi kan omdanne administrativt tunge områder til lettere administrérbare muligheder i denne tid.

Befolkningen i vort smukke land, og det meste af menneskene i resten af verden har vænnet sig til, at vi lever og arbejder anderledes. Det skal vi også her i Salen.

Når det gælder de helt store områder som dette her, har menneskene i vort smukke land, brug for, at vi får lavet nye samarbejdsformer og samarbejdsgrupper.

At alle politikere herinde står sammen om, at give input til dette arbejde.

Og at vi alle står frem og siger, hvor og hvordan vi kan bespare, og trimme, prioritere og sikre en sundere økonomi gående fremad. Ikke kun her i en debat som denne, men i arbejdsgrupper herefter, på tværs af partierne.

Vi kommer utvivlsomt bedst igennem håndteringen af Covid-19 sammen.